

> Retouradres Postbus 30155, 9700 LG Groningen

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de heer M. Boereboom

Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Contact
Postbus 30155
9700 LG Groningen

Uw brief van
18 maart 2021
27448676

Onze referentie
HD.021.036

Informatie bij

Bijlagen
-

Datum 23-3-2021
Betreft Uitvoerbaarheid maatregelen NPO

Geachte heer Boereboom

In uw brief van 18 maart 2021 geeft u aan dat op dit moment hard wordt gewerkt aan de uitwerking van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Een deel van de maatregelen zal worden geregeld in de spoedwet tijdelijke voorzieningen voor het studiejaar 2021-2022 in verband met COVID-19. Ook wordt voor het mbo gewerkt aan een wijziging van het uitvoeringsbesluit les- en cursusgeldwet 2000. U hebt mij verzocht om voor 24 maart 2021 vooruitlopend op het uitbrengen van de uitvoeringstoets te berichten of de spoedwet en het Uitvoeringsbesluit les- en cursusgeldwet 2000 voor DUO op hoofdlijnen uitvoerbaar zijn. In antwoord op dit verzoek deel ik u het volgende mee.

Uitvoerbaarheid van de voorgestelde wijzigingen

- 1. Instellingen in het bekostigd hoger onderwijs brengen voor het studiejaar 2021-2022 voor alle studenten een lager collegegeldtarief in rekening.*

DUO geeft op verzoek van de instellingen een indicatie af voor het soort collegegeld via het proces "indicatie soort collegegeld". De instellingen kunnen dit advies gebruiken om de hoogte van het collegegeld voor een individuele student vast te stellen. De voorgestelde wijziging kan met behulp van de bestaande indicaties "verlaagd wettelijk collegegeld", "wettelijk collegegeld" en "instellingscollegegeld" worden uitgevoerd, er worden hierbij namelijk geen bedragen genoemd. Dit betekent dat DUO, Studielink en de instellingen voor hoger onderwijs geen aanpassingen hoeven door te voeren binnen de bestaande systematiek van het uitwisselen van de indicaties en dat instellingen op basis van het aangepaste lagere tarief voor het volledig wettelijk collegegeld en het aangepaste minimumbedrag voor het gedeeltelijk collegegeld, zoals deze worden opgenomen in artikel 7.45Aa van de WHW, de juiste hoogte van het verschuldigde collegegeld kunnen berekenen.

De instellingen zullen worden gecompenseerd voor het gederfde verlies aan collegegeldinkomsten. Uw medewerkers hebben DUO laten weten dat deze compensatie zal worden uitgekeerd via de onderwijsopslag. De uit te keren bedragen zullen door uw medewerkers worden vastgesteld en opgenomen in de

Regeling financiën hoger onderwijs. Eén en ander vergt geen aanpassing van bestaande processen en is uitvoerbaar voor zover het reguliere proces gevolgd wordt en deze regeling tijdig voor uitvoeringstoets bij DUO wordt aangeboden.

2. Aanpassingen in het levenlanglerenkrediet, en collegegeldkrediet en lerarenbeurs als gevolg van de verlaging van het collegegeld.

Het in rekening brengen van een lager collegegeld heeft consequenties voor de uitvoering van de WSF 2000. Binnen zowel de reguliere studiefinanciering als binnen het levenlanglerenkrediet kan een bedrag worden geleend ter hoogte van het feitelijk verschuldigde collegegeld. Als een student het wettelijk collegegeld moet betalen, zal dit worden gehalveerd en zodoende zal ook het bij DUO te lenen bedrag moeten worden gehalveerd. Deze bedragen zijn voor de verschillende doelgroepen (verlaagd wettelijk collegegeld, wettelijk collegegeld en instellingscollegegeld) binnen de geautomatiseerde processen normgestuurd en kunnen eenvoudig worden aangepast en doorgevoerd in de aanvraag- en wijzigingsschermen. Verder zullen studenten die reeds een formeel besluit hebben ontvangen waarin nog uitgegaan werd van het reguliere wettelijke collegegeld, een herziening moeten krijgen.

Studenten die een hoger collegegeld moeten betalen dan het wettelijk collegegeld, kunnen een krediet afsluiten voor het verschuldigde collegegeld tot een maximum van vijf maal het wettelijk collegegeld. Voorstel is om dit maximum niet te verlagen. Een student kan namelijk nooit meer lenen dan hij verschuldigd is. Omdat er geen aparte norm is voor het instellingscollegegeld (het is een afgeleide van de wettelijke norm), moet DUO een software aanpassing doen om te zorgen dat voor instellingscollegegeld 5 x de oorspronkelijke wettelijke norm gebruikt blijft worden, in plaats van de gehalveerde wettelijke norm. Eén en ander vergt een aanpassing van de schermen voor het indienen van een aanvraag voor een dergelijke lening. Voor het overige zijn er geen aanpassingen nodig omdat ook dit een normbedrag is en dit voor betreft de verwerking een handmatig proces is.

Daarnaast zal de voorlichting op dit terrein moeten worden aangepast. Verder zullen studenten die reeds een formeel besluit hebben ontvangen waarin nog uitgegaan werd van het reguliere wettelijke collegegeld, een herziening moeten krijgen. Mogelijk moet hiervoor een aparte brief worden verstuurd waarin uitgelegd wordt dat het eerder toegekende bedrag verlaagd is vanwege de verlaging van het te betalen collegegeld.

Resumerend kan worden gesteld dat de voorziene aanpassingen laag zijn, deze bestaan uit: een software aanpassing voor het correct blijven toekennen van het krediet voor instellingscollegegeld, aanpassen van de aanvraagschermen, aanpassen van de communicatie en het herzien van eerdere besluiten aan die studenten die een wettelijke collegegeld betalen en daarvoor een lening hebben aangevraagd.

Voor het levenlanglerenkrediet geldt aanvullend op bovenstaande, dat er ook sprake kan zijn van een levenlanglerenkrediet voor een opleiding aan het MBO. Ook hiervoor is dus een kleine aanpassing nodig.

Tenslotte werkt de verlaging van het collegegeld door in verschillende subsidieregelingen op het terrein van de leraren. In deze regelingen zal de subsidie voor het te betalen collegegeld worden verlaagd. Daarbij kunnen er ongewenste effecten optreden, bijvoorbeeld bij studiekosten en reiskostenvergoeding in de lerarenbeurs en de instructeursbeurs. Deze vergoedingen worden namelijk vastgesteld als een percentage van het te betalen collegegeld. Als deze vergoedingen moeten worden aangepast, vereist dit een aanpassing van het geautomatiseerde systemen voor de uitvoering van de lerarenbeurs en de instructeursbeurs.

Ik heb de opdracht gegeven om uit te laten zoeken wat het effect hiervan zal zijn, ik heb hierover vragen gesteld bij de directie VO. Ik wijs erop dat de eerste aanvragen al per 1 april 2021 binnen zullen komen en dat op dat moment nog geen zekerheid kan worden gegeven over de hoogte van het collegegeld voor het studiejaar 2021-2022. De aanvraagperiode voor de lerarenbeurs loopt af op 15 mei en in de derde week van juni zullen de bijbehorende beschikkingen worden genomen, conform de net aangepaste wijzigingsregeling Lerarenbeurs. Hiermee loopt dit proces niet in de pas met de timing van de spoedwet NPO. Zodra het onderzoek is afgerond zal ik u daarvan in kennis stellen.

Resumerend kan worden gesteld dat de voorziene aanpassingen laag zijn, deze bestaan uit het aanpassen van de communicatie en het herzien van eerdere besluiten aan die studenten die een wettelijke collegegeld betalen en daarvoor een lening hebben aangevraagd. Ten aanzien van het onderwerp lerarenbeurs kan ik nog geen uitspraken doen.

3. De doorstroom binnen het hoger onderwijs en van mbo naar ho gelijk aan dit studiejaar soepel laten verlopen.

In de spoedwet zal worden geregeld dat hoger onderwijsinstellingen (zowel bekostigde instellingen als rechtspersonen voor hoger onderwijs) in afwijking van artikel 7.37 van de WHW voor de reguliere instroommomenten van het studiejaar 2021-2022 studenten kunnen inschrijven die als gevolg van de uitbraak van Covid-19 nog niet volledig voldoen aan de in de WHW gestelde vooropleidings- en toelatingseisen. De wet scheidt daarnaast de verplichting aan instellingen om studenten uit te schrijven (met uitzondering van de februari-instroomers) indien zij niet alsnog binnen een bepaalde termijn voldoen aan de vooropleidings- of toelatingseisen. Dit geldt voor de doorstroom binnen het hoger onderwijs en voor studenten die vanuit het mbo willen doorstromen naar het hoger onderwijs. In tegenstelling tot het studiejaar 2020-2021 zal dit niet gaan gelden voor de doorstroom vanuit het vo.

DUO heeft vastgesteld dat deze maatregel geen impact heeft op de systemen en uitvoeringsprocessen binnen de hoofdproducten Registers, Examens, Bekostiging, Studiefinanciering en Informatieproducten. Dit is gebaseerd op het feit dat de wet niet tot aanpassingen leidt in het administratieve ketenproces van aanmelden en inschrijven in het hoger onderwijs en ook niet leidt tot aanpassingen in de bepalingen van het recht op bekostiging en het recht op studiefinanciering. Studenten die nog niet aan alle vooropleidings- of toelatingseisen voldoen en na aanmelding door de instelling worden ingeschreven worden aangeleverd aan DUO via Studielink. DUO ontvangt een reguliere inschrijving als student voor het hoger onderwijs en zal deze inschrijving door haar uitvoeringsprocessen van registers, bekostiging en studiefinanciering halen om te bezien welke rechten hieraan verbonden zijn.

In een aantal gevallen zal sprake zijn van een student die twee inschrijvingen heeft. Namelijk de mbo-student die staat ingeschreven in het mbo en het hoger onderwijs en de student die twee inschrijvingen heeft aan één of twee verschillende bekostigde instellingen voor hoger onderwijs. Ook dit heeft geen effecten op de uitvoeringsprocessen en systemen bij DUO omdat die al zijn ingericht op de mogelijkheid van twee inschrijvingen en in die systematiek geen aanpassingen hoeven te worden doorgevoerd.

Voor het hoofdproduct Registers is sprake van een inschrijving die het reguliere proces bepaling indicatie soort collegegeld zal doorlopen. Als de student nieuw is in het hoger onderwijs en aan de overige voorwaarden wordt voldaan, zal een indicatie verlaagd collegegeld worden afgegeven. Deze aanspraak op verlaagd collegegeld zal conform de huidige wetgeving en systematiek gedurende een

aaneengesloten periode van 12 maanden doorlopen. Mocht degene die nog niet aan alle vooropleidings- of toelatingseisen voldoet door de instelling zijn ingeschreven en worden uitgeschreven omdat niet tijdig aan de vooropleidings-of toelatingseisen is voldaan, betekent dit dat op basis van de huidige regelgeving geen aanspraak bestaat op verlaagd collegegeld voor het volgende studiejaar 2022-2023.

Als sprake is van twee inschrijvingen in het hoger onderwijs zal DUO per inschrijving een indicatie soort collegegeld afgeven en is het aan de instellingen zelf om te bepalen dat conform 7.48 WHW maar één keer collegegeld is verschuldigd. DUO gaat niet over de vraag welke instelling betaling van het collegegeld vraagt en welke instelling vrijstelling geeft. Dit dienen de instellingen, met inachtneming van de regels in artikel 7.48 van de WHW en de nog nader vast te leggen bestuurlijke afspraken (die vermoedelijk weer net zoals vorig jaar in het servicedocument worden opgenomen) zelf te bepalen. Hetzelfde geldt voor de mbo-student die wordt ingeschreven in het hoger onderwijs. DUO geeft voor de inschrijving in het hoger onderwijs een indicatie soort collegegeld af en instellingen bepalen zelf conform 7.48 WHW dat sprake is van vrijstelling voor het betalen van wettelijk collegegeld tot de hoogte van het lesgeld.

Voor het hoofdproduct Bekostiging geldt dat conform de reguliere bekostigingssystematiek wordt bepaald of een inschrijving bekostigd wordt. Als er op de peildatum van 1 oktober een geldige inschrijving als student is geregistreerd zal, mits aan alle overige voorwaarden wordt voldaan, bekostiging van de inschrijving volgen als de instelling met de indicatie "eerste inschrijving: ja" aangeeft dat er bekostigd moet worden. Uitgangspunt van de wet is dat een instelling één keer rijksbekostiging ontvangt voor de inschrijving van een student en dat dubbele bekostiging voorkomen moet worden.

Er kan in de huidige bekostigingssystematiek van DUO maar één inschrijving in het hoger onderwijs worden bekostigd waarmee dubbele bekostiging in het hoger onderwijs dus is uitgesloten.

Als er sprake is van twee inschrijvingen in het hoger onderwijs bepalen de betrokken instellingen conform de geldende afspraken wie de student voor bekostiging mag opvoeren middels de indicatie "eerste inschrijving: ja". Als beide instellingen de "eerste inschrijving" op "ja" zetten, worden beide instellingen niet in aanmerking gebracht voor de bekostiging.

Als sprake is van een inschrijving in het hoger onderwijs en in het mbo geeft de hbo-instelling aan dat de inschrijving bekostigd moet worden middels de indicatie "eerste inschrijving". Voor deze situatie geldt dat in de bekostigingssystematiek van DUO wel sprake is van dubbele bekostiging (microniveau) voor de studenten die als bekostigde student zijn ingeschreven in zowel het hoger onderwijs als het mbo, ook als ze tijdig voor 1 januari 2022 het mbo-diploma halen en voor het mbo worden uitgeschreven. In het mbo wordt namelijk gewerkt met twee peilmomenten: 1 oktober en 1 februari. De telling van het eerste peilmoment wordt gecorrigeerd aan de hand van de telling op het tweede peilmoment. Hier geldt dat in de nieuwe referentieraming (op macroniveau) van OCW er maar één inschrijving van deze student meeloopt in de referentieraming op basis van de peildatum 1 oktober 2021. In de referentieraming wordt uitgegaan van de hoogste onderwijssoort, dus hbo. Daarvoor worden de studenten geraamd bij hbo en dit zal er in de Voorjaarsnota 2022 toe leiden dat het lumpsumbudget voor de bekostiging voor hbo-instellingen opwaarts voor deze studenten worden bijgesteld.

Voor het hoofdproduct Studiefinanciering geldt dat sprake is van een inschrijving als student in het hoger onderwijs en zal recht op studiefinanciering voor het hoger onderwijs worden bepaald conform de reguliere uitvoeringsprocessen. Ingeval van twee inschrijvingen in het mbo en hoger onderwijs prevaleert

conform de huidige wetgeving en systematiek in de uitvoeringsprocessen de inschrijving in het hoger onderwijs en zal recht op studiefinanciering voor het hoger onderwijs worden bepaald. Ook ingeval van uitschrijving uit het hoger onderwijs is de reguliere ingerichte systematiek van toepassing zoals omschreven in de memorie van toelichting.

Voor het hoofdproduct Informatieproducten geldt dat er momenteel nog geen concrete wens voor beleidsinformatie bekend is. In dat kader is het wel van belang om mee te geven dat door DUO niet vooraf kan worden vastgesteld dat sprake is van inschrijving met toepassing van deze wet. Deze informatie wordt immers niet geregistreerd in de systemen bij DUO en is alleen bekend bij de instelling zelf.

Wel kan DUO eventueel achteraf (het moment waarop is nu nog niet vast te stellen) op basis van een combinatie van gegevens rondom inschrijving en uitschrijving, diplomagegevens, en de indicatie "eerste inschrijving" met een redelijke mate van zekerheid bepalen of sprake is geweest van een inschrijving met toepassing van deze wet. Dit vereist dan overigens wel een eenduidige registratie door alle instellingen. DUO is overigens gestart met een analyse van de impact van de maatregelen voor afgelopen jaar (2020).

Voor het hoofdproduct Examens wordt eveneens geen impact gezien.

Resumerend kan worden gesteld dat voor dit onderdeel van de spoedwet geen aanpassingen in de processen van DUO vereist zijn en dat wet op dit punt uitvoerbaar is.

4. Verlengen reisrecht studenten hoger onderwijs. Studenten in het hoger onderwijs die ingeschreven waren in periode maart 2020 en december 2020 krijgen twaalf maanden extra reisrecht.

Dit onderdeel van de spoedwet ziet op het uitbreiden van de verlenging van de reisvoorziening, die reeds in 2020 heeft plaatsgevonden. Bij de bepaling van de verlenging van 3 maanden in 2020 waren de criteria dat een student moest zijn ingeschreven voor een opleiding in het hoger onderwijs en dat hij in de maand maart 2020 in aanmerking moest komen voor een reisvoorziening. In deze nieuwe regeling wordt de verlenging opgerekt naar 12 maanden als de student is ingeschreven voor een opleiding in het hoger onderwijs en de student in de periode maart tot en met december 2020 in aanmerking is gekomen voor een reisvoorziening. Dit vereist een aanpassing van de beslisregels binnen het systeem voor de uitvoering van de WSF 2000.

DUO heeft eerder aangegeven dat deze aanpassing maakbaar en uitvoerbaar is, maar wel een aanpassing van het geautomatiseerde systeem vergt, hetgeen mogelijk tot een faseringsvraagstuk voor andere beleidsopdrachten kan leiden. DUO is conform het verzoek van de directie HO&S reeds gestart met de aanpassing van het systeem om de nieuwe regeling snel te kunnen uitvoeren. Naar verwachting kan deze aanpassing in april 2021 worden gerealiseerd en kan de verlenging van de reisvoorziening alsdan direct worden uitgevoerd. Hierbij is geen rekening gehouden met de mogelijkheid dat de reisvoorziening in geld met terugwerkende kracht moet worden uitgekeerd.

Zoals eerder door mij is aangegeven verwacht ik dat deze aanpassing circa 1.000 uur vraagt aan inzet van ICT-capaciteit. De kosten voor de aanpassing van de communicatie en de afhandeling van klantcontacten zijn hierbij nog niet meegenomen.

5. Verlagen van de tarieven voor het cursus- en lesgeld voor alle mbo-studenten en leerlingen in het vavo aan bekostigde instellingen voor het cursusjaar 2021-2022.

In uw brief vraagt u aan te geven wat de consequenties zijn van het halveren van het les- en cursusgeld voor alle mbo-studenten en leerlingen in het VAVO. In de conceptregeling is opgenomen dat het te betalen les- en cursusgeld zal worden gehalveerd, maar dat de compensaties in de WSF 2000 en de WTOS ongemoeid zal blijven. Dit betekent dat DUO deze systemen niet hoeft aan te passen.

Uitzondering hierop is het levenlanglerenkrediet, waarbij het krediet specifiek bedoeld is om het lesgeld mee te voldoen.

Voor wat betreft de inning van het lesgeld, geldt dat DUO de huidige systematiek zal handhaven, zij het dat in 2021-2022 slechts de helft van het lesgeld zal hoeven te worden betaald. De betalingsregeling in 9 termijnen zal worden gehandhaafd, waarbij het termijnbedrag zal worden gehalveerd.

Deze verlaging van het lesgeld is daarmee maakbaar en uitvoerbaar en ook hier geldt dat er geen aanpassing van de processen vereist is, er zal wel aandacht moeten worden besteed aan voorlichting van de verschillende doelgroepen.

Doordat het voornemen is om het wettelijk tarief van het les- en cursusgeld voor cursusjaar 2021-2022 te halveren, zullen bekostigde instellingen voor cursusjaar 2021-2022 minder inkomsten uit cursusgeld hebben. De instellingen worden via de lumpsum gecompenseerd voor dit gederfde verlies aan cursusgeldinkomsten. Dit is voor DUO uitvoerbaar.

Conclusie

De door u gevraagde aanpassingen zijn maakbaar en uitvoerbaar binnen het tijdframe dat hiervoor is gegeven. Er zijn slechts beperkte aanpassingen nodig in de verschillende uitvoeringsprocessen. Het merendeel daarvan kan worden gedaan door de bestaande normen aan te passen. Wel zullen de verschillende doelgroepen op korte termijn moeten worden voorgelicht over de consequenties van de verschillende onderdelen van deze spoedwet. Het is dan ook van groot belang dat DUO zo snel mogelijk start met het voorlichten van de verschillende doelgroepen over de verlaging van het les-, cursus- en collegegeld en de effecten daarvan op de hierboven genoemde producten van DUO. Hoe langer gewacht wordt met het informeren van de studerende, des te groter de kans op problemen voor de doelgroepen en de uitvoering zelf. Ik acht het onverstandig om hiermee te wachten tot de regelgeving gepubliceerd is. Een goede afstemming met de instellingen hierover is eveneens noodzakelijk.

Ik zal in de nog uit te brengen uitvoeringstoets meer gedetailleerd op de uitvoeringsconsequenties ingaan, met name op onderwerpen als communicatie en de incidentele en structurele kosten.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

De directeur generaal van de Dienst Uitvoering Onderwijs

Mr. Ing. H.A. Harmsma